

PH
3213
B14N8

2

NYUGTALANSÁG
VOLUME

25. 10.
BABITS MIHÁLY

NYUGTALANSÁG VÖLGYE

A TÁLTOS KIADÁSA, BUDAPEST

Ebből a könyvből 1000 példány készült finom famentes papíron. Ezenfölül 100 számozott amatőr-példány legfinomabb meritett papíron, a költő kezevonásával.

PH
3213
B14N8

MINDEN JOG A SZERZŐÉ

ELŐSZÓ

Egyszerű megint a versem — de mi ez a fáradt
egyszerűség?

Nem fiatal madár szárnyverésének
egyszerűsége, nem fiatal szív
dobogásának egyszerűsége már — hanem
bágyadtan primitív
mint öregek gyermekes mozdulata — mert
nincsen gyönyörűség

számomra már, csak a kevésben — mert
elborított a Sok,
rámszakadt hirtelen, mint elbűvölt várban
titkos befolyás
zápora százfelől — s megbénított az idegen
varázs
hálója — mert idegen nekem a gonosz városok

levegője amelyben élek, és mint gonosz
erdőben farkasok
tűnnek elém az arcok az utcán, és rémit az
élet ezer zaja,
mint egy betegség — mert minden zaj tályog
és csúf nyavalya
a Csöndnek testén — mind legalább, mely
nemcsak egyforma mintát susog

s zenél bele a Csönd szövetébe — mind
legalább, mely nem annyira egy
a Csönddel mint tücskök zaja őszi este —
mint záporok
verése nyugodt és lágy földeken — vagy a
hab ha zajog
tengerek messze síkjain — szél ha zúg —
csillag ha megy

titkos zenével az égi pályán — ó ha lankatag
énekemet
ilyen egyszerűsége hangolhatnám, hogy, ha
egy drága barát
meghallgatná egy este, nem tudná, szavakat
hall-e, vagy a saját
szívét dobogni, vagy a szférák zenéjét, vagy
engemet

BILINCS EZ A BÁNAT

Az nem igaz, hogy nem bírod el,
csak sirni szeretsz :
bilincs ez a bánat,
aranyperec,
eltörni szánod :
ily kincset balga, ki eldobál,
habár
baltüzű fény ez a matt opál.

Ó édes, édes
szomoruság!
Ó illatos ostor!
Rozmarin-ág!
Uram, ój meg a rossztól,
hogy ne szeressem azt, ami fáj!
Égi Király!
Óljem meg a kígyót, szent Mihály!

Nézd, lelkem, a menny hogyan ragyog :
A csillagok
aranyos morzsája hinti.
(Hát sohase tudhatok
szabadon ragyogni, mint ti ?
Futkosni, mint a kis nyuszikák ?
Örülni, mint a virág ?
Sirni, mint ősszel a fák ?)

A város, mint egy álmos eb,
hever domb alatt, sík felett
kis város: nagy falu
Korán fekvő, korán kelő:
fehér fal és piros tető
zöld fák és zöld zsalu.

Kockássan osztott a határ
Álmosan nyúl a rónatáj
Elült a jó madár:
csapdos a buksi bőregér
az utcán nem zörög szekér
sem szekér sem batár.

Tegezben már a nap nyila
Ébred a szél, az ég lila
hajlik a búzaszál:
a légben óriási hold,
tüzes, de némán, mint a holt,
mint egy holt lapda, száll.

*

Jaj, minden úgy mint hajdanán
s három kereszt a Bartinán
a régi sziluett

Alkonyba boldogult vidék:
s kint, sorsokat a szelid ég
nyugton magába vett.

Aggódva, sápadt kérdező,
állok az elborult mező
fölött, az ég alatt:
Kit elhagytam: szülőhelyem!
s ki jöttél mindenütt velem:
ég! küldj egy madarat!

A lila kékbe feketéll,
áll az Idő és máll a Tér,
kilencszáztizenöt —
(Igy csügglek én a mély egen,
mint régi jósok dombhegyen,
a vén présház fölött.)

SZÁLLÓ NAP UTÁN

(. . . Szelídre szűri a nyár sugárát
ez a délután
s langy fényfüggönnyel a házak vállát
bevonja puhán . . .)

. . . . .

Ilyenkor, látod-e, húnyt lelkemre
csókot nyom a nap,
és menni (gondolom) oly jó lenne,
amerre a nap
csak menni (gondolom), egyre menni,
napot nap után,
vonatra ugrani, nem pihenni,
szálló nap után
suhanni, zöldszinű tenger lombok
közt fulladozó
falúig szállani, minden gondot
elhullatozó
lélekkel, túl a Dunára, messze,
szálló nap után,
lombos faluig, hol lombba veszve
nyil egy kapu tán
elénk s azon át bejutunk egy házba
hűs pitvaron át,
s ott lelne a lelkünk elkáprázva
új túl-a-Dunát,

új túl-a-világot, új világot,
 fehér falu sok
 mély, régi pamlagu hűs szobákat,
 hol védve susog
 a függöny; így susog: „Én az ablak
 „hű őre vagyok
 „és kitekinteni sohase hagylak,
 „pillét se hagyok
 „ideszállni a külső zajból hozzád,
 „mert vám vagyok én,
 „s e csöpp szoba messze csöndes ország
 „a vágy fenekén:
 „majd okosan itten megbú lelked
 „(szökött katona)
 „és e szoba lesz majd szőnyeg-kerted,
 „párnák vadona.
 „Künn zúghat azóta az örült bóra,
 „hányódhat a tó:
 „itt nézd, a hűs falon őz az óra,
 „áll a mutató,
 „a percek ostoba gillotinja,
 „s a perc fenekén,
 „hova nem hat a század szörnyű kinja,
 „elrejtelek én,
 „én, függönyös angyal, szárnyaimmal:
 „ó jer, te szegény,
 „jere fájdó fejjel, fáradt innal,
 „védőd leszek én,
 „s szelídre szűrve az ég sugárát
 „(jere, szenvedő!)
 „oly hűn megőrzöm a lelked álmát,
 „mint egy szemfedő!“

ÉJI UT

Nincs lámpa a kocsinkban. Robogó, robogó,
világtalan éjjel.

Az a prémes úr, Vajtán aki fölszállt, jól fésült
úri szakállal,

egész uti gyertyakészletet vett elő, tartóval,
kis tállal,

lassan bontotta újságlapját széllyel
annexiós kéjjel — uszító lap volt, háborus
vezércikk,

szinte láttam kezérő^l csöpögni a vért —
oly büszkén élvezte gyertyás fölényét, hogy
az ember félt

m a g a bölcsét olvasni az ő fényénél — inkább
az utolsó élcig

türte hallani minden szavát az utasoknak,
üzletről háborúról,

türte rabon a lélek: mert nem volt menekvés
— a gyertyavilág

csak megszűkítette a mindenséget — a puszta
fák

kivül rekedtek — hallottuk hogy csikorogva surol
a kocsik kereke — de ezenkívül semmise hatolt
ide kívülről — csupán a kerék, a kerék
zakatolt;

és néha, ha megsimítottam keztyümmel az
ablak sárga ködét,
láttam derengeni hóban a messze sötét

féli mezőket — míg egyszerre egy szemben
robogó

vonat elcsap minden kilátást — zökken —
megáll . . . — mi is zökkenünk —
megállunk mi is. A prémes úr hirtelen elfujja
pislogó

gyertyáját (kiszáll) — és mi váratlan sötétbe
hökkenünk.

Most jobban érzeni a hideget. A kocsi nincs
fűtve. Fázik a láb.

A szemközti vonatban katonák dalolnak.

Ökörbögés messze.

Nagy csuklyás alakok a kerekeket
kalapácsokkal kongatják alább,
s kis ijedt gondolatok surrannak szanaszét
baljósló neszre,

gondolatok, hogy mik is vagyunk, és hova is
megyünk, és mi vár reánk,

mi vár reánk otthon — ó milyen furcsa is
hogy itt vagyunk, távol!

idegenek közt! — és kedveseinket Isten tudja
már, hol,

hol viszi és h o v a viszi a vonat, mely
lökdösődve ráng

a téli mezőkön — mily fagyos mezőkre
rángatja és milyen
célok szerint — kinek a céljai szerint — mert
rabok
vagyunk valamennyien — ó Istenem, ha
valamennyien
eggyüvé ülhetnénk még egyszer akik szereljük
egymást, szegény de nyugodt

házakba, kiki maga szereteteivel eggyüvé
ülhetne élni nyugodt
halálig mint jámbor állatok — de ez nem
volna talán .
fontos az ily jól fészült szakállu uraknak akik
gyertyájuk szokott
fényével szűkítik maguknak a világot hogy
semmi talány,
semmi sötétség ne maradjon, hogy ne lássák
a téli mezőket
és ne gondoljanak arra, hogy mi van ott —
mi van messze a téli
mezőkön — ó Istenem, ha még egyszer eggyüvé
ülhetnénk élni
kiki azokkal akiket szeret s nem hagynánk
el soha őket!

HÁBORUS ANTHOLÓGIÁK

1916

Eduárdoknak éljenektül
zengő poéták — visszafullad
szavam — míg szét zuhanva dulkanak

vad ércek és roppanva megdül
sok büszke fal — vagy mint, ha tenger
lesz a folyóból, fül az ember,

omlik a torony és a kémény,
korhad a tölgy — ti mint a káka
melynek az árvíz boldogsága

lubickoltok az ingyen élmény
ezrek könnyétől sós vizében
s tudjátok kiszámítva már

hogy meddig szabad nőni szépen
hogy el ne törjön a vad ár:
hajolni tudtok (törni kár!) —

s zenélni, mint a sás, a szélben,
sáshangon — hogy fonnyadtok el
ha egyszer szárazon maradtok!

ha majd a Béke énekel
hogyan hallgattok és apadtok
ha egyszer elhallgat a szél

s csupán a szív és könny beszél!

(kicsi marad aki ma hajlik!
csöndnél a tünt hang nyoma némább!):
azok beszélnek, kik ma némák!

Van némaság mely messze hallik,
s sok mára visszafulladt ének
hangokkal terhes a Jövőnek!

STRÓFÁK EGY TEMPLOMHOZ

1918 tavaszán

Meg sem néznek, mert tünt idők divatába
öltözött
fiatal köved, és sem új, sem régi egyszerű
köntösöd,
de az én szemeim, mint azok az igénytelen
madarak,
szívesen pihennek meg párkányodon s tornyaid
alatt,

mert szép vagy, ó templom! s aki alkotott
abban hiven élt
egy régi élet, mely régen álmodott álmokból,
s régen remélt
reményekből, s régen félt félelmekből kelt elő,
s lélekről lélekre száll maig, s lélekről lélekre
nő!

és ezt lehelte beléd ő, s így: élsz te! s míg
kapud előtt
ujtságot árulnak és „propagandát csinálnak“
a nők,
szoknyás hadsereg, s feltűnik egy-egy fiatal
paparc
(ó kicsinyes élet! világ papjai! ó törpe
harc!):

és mikor azt mondják; Kereszténység
és honszeretett!

keresztre feszítik újra Krisztust s a szeretetet;
és mikor azt imádkozzák, hogy: Győzelmet
adj!

cinkos királynak csúfolják Azt, kinek temploma
vagy:

te nyugodtan nyújtod a kék levegőbe
tornyaiddat,
mint két kart, mely elfordul innen s az égre
mutat:

nem összetett kézzel imádkozol, hanem mint
a görög szobor, kitárt karral, mely az égnek
int

isteneket vágyva ölelni talán; — de tetőd
felett

mégis a kereszt tiszteletes jelét viseled,
mely azt mondja: Béke a földön, ember! s
ha harcolni kell,

az istenekkel harcolj, és hódíts, mint Izrael!

EGY FILOZÓFUS HALÁLÁRA

In Memoriam
Aemilii LASK
professoris philosophiae Heydelbergensis
Obiit Pro Patria Anno 1915.
In Galicia.

Ész! mikor esztelen csatákba teuton örvény
elragadt,
vitted-e magaddal a drága heidelbergai
dombokat?
és ha a régi szók gyűrűit szellemed
megpörgeté,
készen a hívásra multad óriásai jöttek-e
vállukon kivinni a zajból? Vagy, szegény
már rég előbb
a szavak varázskövéreől lesikárltad a bűverőt
és amely évezreken által szítt magába annyi
színt
surló szellemed a szent kristályt szintelenre
suroлта mind?
Ó hiszen lelkedben nem volt már a szavaknak
színe más
mint az építésznek az állvány színe, mint a
rajzvonás
színe a mérnök hálójában, — szín és élet, a
létezők
szórt pompája, a heidelbergai halmok, a zöld
német mezők,

régi nyájas vándorlások szelleme, minden
 drága táj,
 ó az emlék, melybe minden szónak gyökere
 mélyre váj,
 ó ez a szókra tapadt vak mult mely festi
 folyton a friss jelent:
 néma Lét mind, néma Anyag csak, — semmit
 az Észnek nem jelent
 forma nélkül — volt és nincs — s ez a
 percnyi lét is forma már:
 mert az élmény percnyit él, de a forma
 változatlan áll:
 nem a seiend, hanem a geltend, ami
 mindörökre gilt
 tiszta és időtlen igazság — forma — zárt és
 egyre nyílt
 új formák felé, az Észnek játszani építősdit és.
 rakni a formák formáit — míg tisztultan a
 boldog Ész
 állványról állványra hágva, heidelbergai
 halmokon
 túl, az örök Formák honában él, és élete
 nem rokon
 élmények süket életével — minden élmény
 eszme lesz
 s mint a szélben jégcsapok erdőn,
 összecsengve levelez,
 vagy mint nagy barlangban a hangok, vagy
 tükrös szobában a fény
 egymásból születő sugaraknak mért
 szövevényeit szöven

— és mi más a sugár, mint önnön útja és
lörvénye ? mi más
mint a Fények szelleme és formája ? mint a
rajzvonás
tisztla szelleme : szín és élmény nemde ön és
kréta mind ?

Mit nekein ön és élmény színe ? Lelkem
lekebbre tekint :

aki csak formákat épít, építménye nem muló,
bánja is, állványának fenyve milyen erdőből
való !

légi ácsként fennen él rajt (s szökken a büszke
épület !) —

Kőműves ! le ne nézz az utra, mert lenézni
szédület ! —

Igy bolyongtál, bölcselem, a heidelbergai
halmok alján,

s ültél mély tanárszobádban — s minden
messze volt és halvány,

halmok és szobák és emberek arca — és
ha néha, mondják,

nagy Igazság-otthonodban apró tények ritka
szomját

mint az édes víz szomját a tenger útasa, mint
alantabb

sűrűbb lég szomját a légnék útasa, — érezvén
ha lankadt

kézzele este kinyitottál valamely könyvet, hol
apróbb

tények és nevek nyüzsgöttek, — Baedekert,
ujságot, naplót,

elszédültél, mintha a pallér állványáról az útra
néz le
formatelt szemével az apró foltos formátlan
nyüzsgésre.

És a vad, formátlan tények sodra egyszer
lesodort!

Fények s vak színek zuhantak; — s mint vak
napban a szende hold
halk és kölcsönzött világa semmibe sápad
hangtalan
és hiába sejted már hogy mégis örökre fenn
suhan

láthatatlan a tiszta égen: úgy halálos életünk
halhatatlanná halvasztott formaváza is égbe
tünt

földi szenvedő agyadból, nagy Törvények
időtelen
szellemegébe, mellyek élnek s állnak örökre,
bár ideleln
senkise sejtené is őket — és te maradtál
egymagad —

Mért nem inkább vitted a drága heidelbergai
dombokat?

Ó ha minden vad zavar ellen, durva szín és
durva szó
kinos unalma mögött, mint bűvös talizmán
vagy olvasó,
marsok örök monotóniáján túl és túl a poros
polyák

földek unalmán, túl a rémes záporok árján,
sárkapolyák
rothasztó vizein túl, tisztán élne benned a
régi táj,
élne nyugodt tanárszobád, amelyre
rágondolni fáj,
elképzelni édes volna — élne talán egy
drága szem,
vagy talán csak a kis vendéglő heidelbergai
kis hegyen,
ahol oly jó volt csevegni, este, mikor lement
a nap,
Kantról és Aristotelesről . . . . !

Ó de minden elapadt !
s tán ha néha megkisértéd gondolatokba öltözött
jaj ! kegyetlen gondolatokban, törmelék formák
között
rejtező emlékeid alját, tépett formák rongya
közül,
(melyekkel magad öltöztetted, büszke rá, hogy
jól feszül
forma a formára — mígnem érezéd hogy tűn
a test
s önmagában a gazdag öltöny élni és fejlődni
kezd) —
jaj ! ha néha megkisértéd ezt a munkás, jól
csavart
gombolyagod, melyet vak Fátum összekúszált
és zavart,
visszagombolyítani — rendre hámozván a
forma dús

hócsipkéit, hogy csipkékből égjen elő az élő hús,
szellem-igazságok vak alján a Valóságteste, a Lét,
Tény és Lét, az utolsó öltöny, — s ezt lefejtve
tűnjön eléd

élményed maga, meztelen mint hócsipkékből
egy édes akt:

é l m é n y: meztelen darab élet, multad színei,
l o g i s c h n a c k t —

úgy megvillant és kisiklott, mintha fognál fürge
gyíkot,

mint arany homok kezekben, mennél jobban
megszorítod,

vagy a forrás könnyű habja, annál jobban
folyik széllyel

ujjaid közt — vagy ha mélyebb álomból
rezzenve éjjel

emléked kerékfogát a percbe hasztalan
csüggeszted,

megragadni álmod omló szövetéből . . : tán
a vesztett

gyermekkor varázsszínét! — jaj! szín és álom
eloson

s te maradsz egy eltűnt ízzel egyedül a
a vánkoson.

Ó de hol van a vánkosod már, tépett Ész, a
Nyugalom?

Heidelberga nyugalma hol van? — Messze,
messze zúg a hon:

örült tények Fátuma vitt el, tépte lelked, életed,
s gondolatoknak tépett rongya így lett lelked,
életed,

rongy, mint harci köntösöd... — egy szó — rongyl
— egy név... egy könyvnek címe...
cím és név... a rongyolt Formák... s egyre
vész a rongyok színe —
mígnem... — ó az utolsó percben, (mikor
új szint nyert kipergelt
véredtől halovány ruhád is) nyert-e szint egy
percre lelked,
színt, még egyszer, minden rongyot messze
velve, ősz színét
— mint haldoklók lelke, mondják, újra éli
elfelejtett
életét egy perc alatt, a gyermekkornak édenét,
megtalálád-e még egy percre a heidelbergai
halmokat,
És z, mikor esztelen halálba a vak Fátum
elragadt,
míg a Formák és Törvények fenn vezették rég
unott
pályáján, tördelve önnön tükreik, e Fátumot
léttelen is működve folyton, lélek nélkül
testtelen,
mozgatván e szörnyű világot, ész szerint, de
esztelen
változó materiából a változatlan Tényeket,
szővén millió lélekből a lelketlen Történetet,
gázolván egyenes pályán és süket lábbal és
hunyolt
szemmel, és egy más világból vezetvén a
Fátumot.

KAKASVIADAL

Ady Endrének

Kiáltsa szám, üzenje versem,
amit legjobban fáj üzenni,
hogy mennyire senki és semmi
vagyunk:
kakasviadal, bolhaverseny

Mert céltalan csak, törpe szolgák,
mi akik ölünk harag nélkül
s halunk haszonnak hite nélkül,
küzdünk
vakon, mint a kakasok s bolhák.

Hol az emberfaj régi gőgje?
nemesség, élet, érdemesség?
hogy minden a semmiért essék,
s ingyen
vagyunkat az ágyu lebőgje?

S, duljanak bár ingyen csapások:
láva ha kitör, föld megindul
veszni mint önnön ujjainktul
fojtva
hullani: e csapások mások.

Vak színész és vacogó néző,
érdemelten és érdemellen
őrült kezünket tehetetlen
nézzük:
de már megállítani késő!

Kiáltanánk kihez kiáltsunk?
Futnánk hova fussunk, Uristen?
Rabon, ragadtan és meztelen,
lompán,
mint a juhok, sirunk és várunk.

DETEKTIVHISTÓRIA

Látod az autót — az autót az éjben !
Hat detektív ül benne . . . jönnek értem . .

Mikor ott guggoltam a kassza előtt, s jaj,
hangtalan
gyémánthegyű fúró fúrt — s a lámpa sárga
sáva mint arany

kard, a sötétben, a résben, kotort, kapart,
keskenyen, élesen —
Látod az autót ? most kanyarul, suhanva,
kéjesen

az uthajlásnál — ránk vakít két tűzsze-
me az éjben —
Látod az autót ? Itt van amitől félttem :

két fénycsápját löveli féhéren előre —
nagyyszerű ez !
Fenét félek már ! Tudod, barátom, lassankint
minden csak mozi lesz

Mikor ott guggoltam a kassza előtt s furt
a masinám,
akkor is így volt már . . . modern csudák,
peregve, simán,

tudod, a páncélszekrény, a rekeszes lámpa,
a gép . . .

és aztán a ház maga, ablakok az éjben, ujj,
de szép!

hat emelet, lifttel, beton fal, acélplafon —
benn rémlő bőrfotelek, leakasztott telefon:

mind, mind mozi csak — látod, itt van már —
mit remegsz, fiam?

Mondom neked, elmegy mellettünk, elsuhan,

fénye fátylába vakulva — most! — ugy-e
mondtam? — Láttad, amint
feszülten ült benn a hat, s a revolverét
tapogatta mind:

ők félnek! — kacagj hát! — Mit remegsz?

Jobb volna talán

a fronton? — Piszt! Most ott kanyarodnak
a part falán —

Most — Zsupsz! — Ezt jól csináltuk, ugy-e?

No fiam, kacagj!

Hm, urak, jól esik a fürdő? Minden mozi csak!

Veszély? Mi az?! Elmegy, elsuhan. — Jobb
volna talán a fronton?

Ölik egymást, millió bolond! Mi gondod,
és mi gondom?

SZENT MIHÁLY

Régi vers: 1911.

Kinek nevével élek, kardos angyal
önts hevet belém, kígyóval csalázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni
önts, megbirkóznom az örök varanggyal.

† † † Ez a rémek pápája, tiarával,
minőt pápák viselnek és szemekkel,
minőt békák viselnek, s pikkelyekkel
s sárga mirigyek mérges ótvarával.

Rút szemörcsén ragadva nyúl a méreg,
melyre csak rágondolni álmot-orzó,
groteszk, mint a Böcklin-mintázta torzó,
fején nőtt tiarával büszke féreg.

† † † E roppant béka, testnyi súlyu szellem,
ez éjjelente paplanomra mászik
és érzem, hogy a paplan selyme vásik
s eláll a vérem, elszorúl a mellem.

S kezd hangtalan a békák óriása
beszélni s kancsal zárt lelkembe nézni,
erényt dicsérni és Eötvöst idézni:

„Csak az önzőnek nincs vigasztalása.”

† † † Szónoki hévvel szól és nagy kenettel:
„Csak az lesz boldog, ki mást boldogítand,
szegénynek ad s nem feledí a hittant
S nem kenekedik csiklandó szemettel.”

Én mondanám: „Csúf pápa vagy te, lélek,
és tudom, hogy mind ilyenek a pápák,
méregnek azt az erényt prédikálják,
mely nem erény, mert nem erő“, — de félek.
† † † „Boldogtalan, ki csak magára gondol!“
szól, paplan ráncán mérgét lebocsátván.
„Olvastad Stirnert?“ — kérdeném, de gyáván
elnémulok nyomástól s borzalomtól.

És ő nem némul. Nedves tiarája
s fényes szeme sillámlik a sötétbe —
Ó szent Mihály, leborulok elédbe.
Kardos angyal, kinek a fény arája,
† † † kinek nevével élek, fényes angyal,
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni
s erőt, birkóznom ez örök varanggyal.

Önts belém önzést, angyala a harcnak,
hisz önzésnél e földön van-e drágább?
az Úr önzésre építé világát,
önzés a legjobb köszörű a kardnak,
† † † önzés a harcok legkülömb szítója,
miket az Úr itt rendelt örökkössé:
harag és önzés tesz szívet nemessé
s a bátor önzőt a nagy Isten ója.

Miért teremtetett ösztönnel s erővel,
ha sutba rejtem ösztönöm s erőmet?
énvelem célja van a Teremtőnek
és nem vitázhatom a Teremtővel.

† † † És ösztönöm serőm azt sugja: Nézd csak,
te elnémulsz és minden szó a másé,
te elmaradsz és minden rózsza másé:
légy mint a más, oly öklös, durva, csélcsap.

Mért csúf, ha jó szellem, e békapápa?
önzésre nyálkás, élni indulatlan,
és mert nem önző, vigasztalhatatlan
(csak az önzőnek van vigasztalása.)

† † † Önzés angyala, jöjj el, lángos angyal
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni.
önts, megbirkóznom az örök varanggyal.

BÉNÁRA MINT A MEGFAGYOTT TAG . . .

1917

Bénára mint a megfagyott tag
s keményre verte zuzmarás
gőg a szívünket, rossz varázs :
most megalázatosítottak.

Ajjaj, de hitetlen daloltunk !
Daloltuk a rossz éneket,
a minden-mindegy-rímeket :
ideje most már mást dalolnunk !

*

Halljátok énekét a hitnek,
halljátok a jó éneket :
többet nem-hinni nem lehet !
akik szenvedtek, mindig hittek.
Halljátok énekét a hitnek !

Mert megalázatosítottak,
ittuk az ecetet s epét,
tapintottuk Krisztus sebét :
most ujjaink örökre jobbak.
Mert megalázatosítottak.

Szemeink is örökre hisznek,
mert láttuk az Ember Fiát

keresztlen és a glóriát
kelni nyomában a tövisnek.
Szemeink is örökre hisznek.

Ujjainkat a vér, szemünket
a könny edzette könnyörü
igazulásra, gyönyörü
imának Ahhoz aki büntet.

Látásban és cselekedetben
tébolyunk céllá igazul:
mert így akarta azt az Ur,
hogy ne legyünk többé hitetlen!

A JÓSÁG DALA

(Versek, darócban.)

1.

Nem csendül a lelkem, mert olyan mint az a
fém, amely
csak akkor cseng, ha rokon hangját ütik meg
közel:

néma hát lelkem, e mái veszett hangoktól
mind idegen
vagy mint a felhő, csak csüggök a zord
hegyeken

és sírok; de nem jó zápor ez, csupán ködesés
észrevétlen, szitáló, naphosszu, éjhosszu,
monoton kormos permetezés,
monoton, monoton, ó csak zuhogna már,
vagy villámot szülne, küldene:
mert szép zene az is, a zápor meg a dörgés, hogy
érdeemes fájva vajudni érte: szép zenel

Ha nézem a tükörben néma ajkamat: Valaha —
elgondolom —
bimbó volt ez, akkor is fonnyadt már, látszólag,
csukott szírom,
de mikor megjött az este, a falusi este, és
szólt a harang,
haranggá nyílt az ajkam, mint az esti virág,
és zengett mint a harang!

Most csönd van és szívem mint a süket föld,
 erjedő, sötét, meleg,
 nehéz virágok bölcseje hajdan, hol megfonódtak
 bús gyökerek,
 vak erjedés hona — Istenem! apró kis
 érzésmagvak, fekete rossz
 mind, s csúf és viszkető, bujva, de
 buja-makacson sarjadoz,

magzik a meleg, sötét föld méhében, — észre
 sem veszem,
 nem látom, nem tudom, de viszket belül,
 lassankint érzem,
 hogy növekszik lenten, lassan és egyre és
 fojtva és idegen mint borban a salak,
 idegen és gyűlölt és irtanám, mint rablótól
 megejtett lány a magzatát, akit
 gyűlöl: — de hogyan irtsalak,

kis érzésmagvak, Vénség magvai? mert
 Vénség volt a rabló, érzem; —
 az Ifjuság
 már elhagy és érzem, minden erő és minden
 erény csak ifjuság,
 dús Ifjuság (csak a Dús lehet nemes) — önző
 vágy, irigy akarat,
 ez a Vénség része. A szívnek csúf salakja
 marad.

3.

Pedig jónak kell lenni, mert ottkűnn zűg a
háboru és csak, aki jó,
mondhatja: Én meg tudok halni, de van jogom
élni is. Csak, aki jó,
közülünk legalább, barátaim, csak az tud
lélekben maradni szabad
és tenni még: az boldog. — A vulgáris
csapat,

ki kívülről éli életét, annak ma jaj,
ha jó,

mert pénz, szerelem, szerencse, az élet maga
is — a külső élet — azé, kinek ökle
és marka jó:

de pénz, — kastélyok, parkok, nők, szép
testek ünnepe, pompa és hatalom
itala, — mind

méreg lesz annak, ki a Jóság könnyeiből egy
csöppet behint.

Pap vagyok, Barátaim, mert szenvedtem, és
most pap vagyok
és mondom, Barátaim, mi mások vagyunk.
halljatok:

mert velük élni nem tudunk, se pedig
egymagunk,

csak a szenvedőkkel élhetünk, azokkal
halhatunk.

4.

Ne mondjátok, hogy semmi a vers! Ó, ha
 minden szomorú tikkadás
 gyümölcsös volna bennünk, édes-teli hússá
 szikkadás,
 s borérés volna kádunkban minden fájdalmas
 erjedés,
 gazdagok volnánk, mert legnagyobb kincs,
 melynek ára a szenvedés,

ajándékozók, mert legszebb ajándék az
 áldozat.

Én is azokból voltam akiknek kincse lett
 minden kárhozat,

Bányász voltam, és magam, amelyet vágtam,
 a kő,

nyeső kertész, és magam, amelyet nyestem,
 a tő.

Bátorság! ez minden: mert van kincs annak,
 aki az Akarat

csákányát jól forgatja s a bús bányától meg
 nem riad,

De jaj, Barátaim, a költő csak olyan kincsre
 talál,

csak olyan kincsre, Barátaim, amihez
 hozzányulnia fáj!

5.

Segíts, Szerelem! ezt az egész verset neked
 énekelem,
 mert te vagy a Jóság magva és átoma, szent
 Szerelem,
 ki a testi Szépség fáklyáját tartod a lélek elé
 és úgy vezeted a lelki nagy Szeretet felé!

Kéjdeddel a kinra, amely nélkül se jók, se
 gazdagok nem lehetünk,
 kint is kéjjé olvasztva erőt ki adna, ha nem
 Te nekünk?
 S mi lenne velünk e sötétben, hol lábunk
 mindig fájva botol,
 ha Te nem biztatnál fáklyáddal, hogy Fény
 is van valahol?

Ó szabadság Rése, első Ablak, melyen az
 önzés elhagyja magát
 mint egy rabságot! Első Szál, mely a vak
 falon vájva fogózik át
 lélek és lélek közt — hajts, drága Mag: mert
 belőled nő ki a szent Gyökér,
 mely az emberiséget befonja és pólustól
 pólusig ér.

ÚJ ESZTENDŐ

1918

Idegeimen apokaliptikus
zene tombol, bábeli gyermekágy
a világ, véres lében remeg és
csikorog — ó jaj! ki a kinokban
ki a kinokban vajudó? Én vagyok,
te vagy, mi vagyunk, egy lett mindenki
e kínok apokalipszisában, e
véres ágy vonaglásában, rángunk és
futkosunk, patkánymódra, óriás
talpak alatt, jaj! véres és vértelen
kaszák villódzanak a tetemszagu
légben, és torkon lehel a ragály
csontpalotákból idegen zene szól
viharak paradicsoma kibomlik.
Mit szólsz, ég és föld? Mit rántasz, iszonyu
új esztendőkbe, ég? A föld hallgat és
zordan karikáz sötét telében — de egyszer
ébrednie kell, és akkor mit mond majd
változatlan szép tavaszával, mit mond
feldúlt erdeivel, mit mond eleven
erőivel, mit mond rettenetes
ugarain kisarjadó vadvirágok
ezer beszédes szemeivel — Ember,
te züllött, véres, rossz kártyás, éji veszett
játékból a réten ocsudva, — hogy fogsz
a vadvirágok szemeibe nézni?

FORTISSIMO

Haragszik és dul-fúl az Isten
vagy csak talán alszik az égben,
aluszik vagy halott is épen —
ki költi őt föl, emberek?
Anyák, sírjátok hangosabban:
akit föl nem ver annyi ágyú,
rezzenti-é gyenge sirástok?
És ne is könnyel sírjátok,
mert a könny mind csak földre huli
hanggal sírjátok föl az égre,
sírjátok irgalmatlanul:
ne oly édesen mint a forrás,
ne oly zenével mint a zápor,
ne mint a régi Niobék:
hanem parttalan mint az árvíz,
sírjátok vagy a görgeteg
lavína, sírjátok jeget,
tűzet sírjátok mint a láva!
A drága fiúk hullanak
vérben a hóra napra-nap.
Ne hagyjátok aludni senkit:
ki ma csöndes, gonosz vagy gyáva,
de érdemes-e félni még?
és érdemes-e élni még?
Ó, mért nem hallani hangotok?
Menjetek a piacra sírni,

sikoltsatok a templomokban
vadak asszonyai, vadakká
imuljatok örjítő, örült
imában!

És ha hasztalan
ima, sirás: — mi káromolni
tudunk még, férfiak! Ma már
szünk káromlani-érdemes
alvó magasságot a Sorsban.
Hányjuk álmára kopogó
bestemmiáknak jégesőjét!
Mért van, ha nincs? Mért nincs, ha van?
Tagadjuk őt, talán fölébred!
Cibáljuk őt, verjük a szókkal
mint aki gazda horkol égő
házban — a süket Istenét!

Süket! Süket!...

Ó ma milyen jó
volna süketnek mint az Isten!
Süket a föld, nem érzi hátán
hadak alázó dobogását.
Jó volna süketen csirázni
mint virághagyma föld alatt:
minden süket földben, Istenben.
csak az ember szakadt ki a
süket Istenből iszonyokra

kikelt belőle féreg-módon,
Isten férgének, viszkető
nyüzsgésre, fájni — merl ami
nem süket Isten: fájdalom,
mig az Istenbe visszahal!

ZSOLTÁR GYERMEKHANGRA

Az Uristen őriz engem
mert az ō zászlóját zengem,

Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.

Az Uristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.

Nagy, süket és szent nyugalma
háborúnkat meg se hallja.

Csöndes ő míg mi viharzunk
békéjét nem bántja harcunk:

Az Uristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.

Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.

Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: „Nem haragszom!”

Néha rángatom, cibálom: —
tudja hogy csak őt kívánom.

Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.

Az Uristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
aki azt énekli: Béke.

ZSOLTÁR FÉRFIHANGRA

— *Consolatio mystica.* —

Tudod hogy érted történnek mindenek — mit
busulsz ?

A csillagok örök forgása néked forog
és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden
dolog
a te bűnös lelkedért.

Ó hidd el nékem, benned a Cél és nálad a
Kulcs

Madárka tolla se hull ki, — ég se zeng, — föld
se remeg,
hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem
értheti meg,
aki téged meg nem ért.

Mert kedvedért alkotott mennyet és földet
és tengereket,

hogy benned teljesedjenek; — s korok történetét
szerezte meséskönyvedül, — s napba mártotta
ecselét,
hogy kifesse lelkedet.

Kinek színezte a hajnalt, az alkonyt, az
emberek arcát ? Mind teneked !

És kinek kevert sorsokat és örömet és bánatot,

hogy gazdag legyen a lelked ? És kinek adott
annyi bús szerelmeket,

szerelmek bűnét és gyászát? s hogy bűn és
gyász egysúlyu legyen,
eleve elosztott számodra szépen derűt és borút,
sorsot és véletlent, világ nyomorát, inséget,
háborút,
mindent a lelkedre mért

öltöny gyanánt: — úgy van! eónok zúgtak,
tengerek száradtak, hogy a lelked: legyen
császárok vélkeztek, seregek törtek, hogy
megkapd azt a bűt,
amit meg kellett kapnod, és világok vihara fűtt
a te bűnös lelkedért!

Mert ne gondold hogy annyi vagy, amennyi
látszol magadnak,
mert mint látásodból kinőtt szemed és homlokod,
úgy nagyobb
részed énedből, s nem ismered föl sorsod és
csillagod
tükörében magadat,

és nem sejtetd hogy véletleneid belőled
fakadnak,
és nem tudod hogy messze Napokban tennen
erőd
ráng és a planéták félrehajlítják pályád előtt
az adamant rudakat.

AZ ÓRIÁSOK KÖLTÖGETÉSE

Iszonyu szörnyek hevernek utamon — de majd
csak megküzdöm velük
már érzem ébredni magamban a kábult
óriásokat.

..... Lelkemben lassankint elfoglalt az
önzés minden erődöt
s legbensőbb szentélyére kitűzte sötét
lobogóját.

Ő forgatta a Mindegy-buzogányt és gyönyörű
derűk
közt keserűen tudott járni és keseríteni
másokat;
mióta lajhár éveken át csúf hályoga hangos
szememre verődött,
megnémult hangos szemem, mint dob, ha
verőit s hártyakopogóját

gyászvatta és fátyol párnázza — csak tompán
zengenek át
a legfrissebb színek ütemei is — mit érdekel
engem a szín?
lombok, sugarak, görög romok, mit segít
rajtam az idegen szépség?
Danaida-lányok — mi érdekel engemet ez
már?

Rímeket se fogok itt már csinálni — ne várd
a rímeket olvasó

Mit érdekel engem a rím már? vidéki csöndes
alkonyatok

ríme, se városi rím, gépkocsi-tülkölés ríme,
jaj, mit segít rajtam? — kis csirkéknek tengerit
szóró

falusi lányka, vagy messze kocsmából a
hegedű-szóló,
vagy városi villanyos hangja, mely egyre csak
falja, meg ontja, meg ontja
a meleg emberi hust — már mindez az eleven
nyüzsgés
lelkemből kiesett

és lelkem üres hangszerláda, mely zenés
lemeze híjján
csak prózai csikorgásokat ad — legbensőbb
várában az önzés
ül, kloroformos betörő gyanánt, — mert hogy
tudta volna legyőzni másként
lelkemnek óriásait,

mint kábulással? . . . . . Meddig fogtok
heverni még? Mikor
kel ki vak szemhéjaitok nehéz gubójából az
isteni Látás
fájdalmasan? Mikor veritek szét a Lomhaság
szörnyeit
melyek elfekszik minden kapuimat

élettelen homokzsákok gyanánt? ... Ó keljetek,
mert bénább vagyok én
a bénánál, s vakabb a vaknál, ki legalább
illatáról érzi a rózsát, hűséről a lombot,
s az egész világot a láthatatlan szeretetről.

EMLÉKEZÉS

A pókhálóra. harmat esett :
bús unalmamra egy könnycsepp ma este.

A hold az égen párt keresett,
a széles égen hasztalan kereste !

Már elhallgattak a madarak,
annál hangosabban szóltak a tücskök.

És szinte láttam a fény alatt
ellengni a világot, mint a füstöt.

A fényen valami átfutott,
bársonyok kápráztak előttem.

A hangod is eszembe jutott,
mely elszállt az örök időkből.

EGY PERC, EGY PILLE . . .

1904

Hopp, ma pille, költeményem
ne szégyenkezz szállani: —
üdvözöllek, új reményem,
örömöm hullámai!
Ti vizitek messze széllyel
széllel-béllett vágyamat
és ha elfáradtam, éjjel,
illatos diólevéllel
ti vetitek ágyamat.

Milyen jó hogy vágyam tajték,
könnyű bélelése szél!
Reng reményem habja: rajt még
hajszálamra sincs veszély.
Viharától mitse félek:
én mindég föllül vagyok;
páncélossal sem cserélek,
mint afféle széllel-béllett,
hogy olyan könnyű vagyok!

Hátadon, diólevélen,
vess, habom, hát ágyat itt!
Habon és diólevélen
aki könnyű, nyughatik. —
Ember, a tengert ne célozd

megbékózni : nem lehet !
Híu hittet ne acélozd,
vak teherrel ne páncélozd
habra hányott lelketet.

SZERELMES VERS

A szemedet, arcod mélységes, sötét szürke
tavát

homlokod havasa alatt, homlokod havát
elfeledtető fényes nyári szemed szédületét
szeretem és éneklek e szédület szeretetét.

Mélységes ércső, érctükrő, fémtükrő, mesebeli,
szédülsz, ha belevillansz ; ki tudja, mivel van
mélye teli ?

Szellemek érctava: drága ércnek nemes
szellemei

fémlenek villanásaiban; de mily ritka fém
szelleme tudhat így fényleni ?

Mély, fémfényű, szürke, szépszinű szemedben,
édesem,

csodálatos csillogó csengők csilingelnek
csöndesen,

csendesen, — hallani nem lehet, talán látni
sem :

az látja csak, aki úgy szeret, mint én, édesem !

ÉNEKEK ÉNEKE

Salamon király könyvéből.

Szép vagy, ó, szerelmesem, szép! Lábadat
sarú diszíti, ritka drága gyöngyü;
tomporodnak kerülete, mint a mesterek
kezéből kikerült kösöntyü.

Lábadszára mint aranszin fundamentumon
szökellő karcsu oszlop, márvány;
a te két emlőd nyugalma, mint a liliommezőkön
legelő két bárány.

Köldököd mint illatozó olajok nyomától síkos
szép kerekded csésze
Hasad mint a zaffirokkal rakott
elefánttetemnek drága tündöklése.

Hasad mint a liliommal köröskörül
megkerített dús gabonaosztág;
karod ámbraszin pereccel, két kezed nehéz
gyűrűkkel aranyosan gazdag.

Balkezed a fejem alatt, jobbkezeddel
megölelgetsz, megcirógatsz, édes;
nyakad mint a karcsu torony kimagaslik
hasonlóan Libanon hegyéhez.

Nyakad mint a Dávid tornya; méz csepeg
nyelved hegyéről; ínyed édességes;
fogaid mint most fürösztött tiszta, hófehér
juhocskák; ajakad tömjénes.

Halántéкод mint a sűrű selyem lomb közül
kiletsző darab pomagránát;
szemed mint a kék halasló; arcod
ékességeinek ki mondhatja számát?

Tégy engem mint egy pecsétet a te kebeledre,
mint egy bélyeget karodra,
mert kemény a szerelem mint a koporsó,
és erős mint nagy vizeknek sodra.

No, szerelmem, gyere menjünk a mezőre,
illatoznak künn a mandragórák
már a szőlő is virágzik, s kifakadtak
ajtónk előtt a gyümölcsshozó fák.

DAL, PRÓZÁBAN

A vad tavasz zuhanyát érzed-e, érzed-e
zúdulni, kedves?

Gyere ki a szőlőbe — virágos fákkal habzik
a hegy

Gyík surran a szurdékban, amerre az ember
megy

A rög szinte él, a nap szinte nedves —

Most könnyű vagyok, úgy-e könnyű? Lásd,
tudom a babonát:

Szentgyörgy előtt piros pillangót fogni jó!

Érzed hogy árad a szél mint egy tavaszi
nagy folyó

jó, jó, meleg, párnás, sűrű — Gyerünk a
napon át!

Nézd eleven mappa a táj a napba, minden
útja tiszta rajz!

Még föl nem vette a nyári zöldet, csiraváró
meztelen.

Hallod a zenét a mandolafán, mint kivirágzott
hangszeren?

Zsong, zsong, zsong, zsong — mézillat,
érzed? — pille száll és méhe rajz.

Létrán egy bácsi hernyózza a fát — mint
naptárakban régi kép

a hónapok előtt, olyan — mellette gyerek és
kutya vig.

Karókat a földön suhancok sorban guggolva
hegyezik.

Iszalaggal a vincellér kötözi a venyigét —

Jó, jó, jó így szétnézni szabadon! — így ülni
a napban, a tanya előtt

ahonnan látni a vonatot hogy cammog a
róna felett

s a várost, s a széles utcán mászni az apró
embereket,

s vidám munka hálójában hegyoldalt és
tetőt —

Ó, borok anyja, drága hegy, mámor anyja,
munka!

Zuhanj csak, jövőendő szüret tüzeivel nedves
nap zuhanya, boldog előleg! felejteni, kedves,
e kábulásban, milyen ősz lehet a
tavaszunkra!

KÉT NYÁRI VERS

1.

SETTECENTO

A rossz szellemtől megszállt szép leány
az ágyban fekszik és vacogva reszket;
ifjú barát mellette, halovány,
exorcizálva hányja a keresztet.

A pajkos urfi egy zugban kacag,
vakít nyakán a fodros csipkegallér.
Bőg a vénasszony: „Egy misét, Jakab!
Többet ér az üdvösség, mint a tallér!”

Káromkodik a gazda s nem felel
(Phü! mennyi baj: szárazság, sáska, patkány...)
— Ottfön az égen nagy nap ünnepel.
S a kövér kandur nyujtózik a padkán.

A gonosz urfi esztelen kacag.
A barát arca lángol ijedt tűzzel:
a rossz szellem szerelmes szavakat,
vad szavakat mondát a gyenge szűzzel.

OGGI

Vasárnap napja hullt az udvaron
 magányos asszony ült a pítvaron.
 Künn minden árnyék fénnel volt lyukas
 szeletlen rekkent a szőlőlugas
 s oly búsan csüggtek rózsák, dáhliák,
 mint Krisztus sirjánál a Máriák.
 A patakot is látni lehetett
 a patakban nem sok víz lehetett
 könnyért epedt a lomb a bokrokon,
 mint temetés napján a sok rokon.
 Az asszony szíve halkan, únva vert
 a toronyóra zengve ráfelelt:
 bűt vert az asszony szíve, bús magányt,
 a toronyóra álmos délutánt.
 Ó örök őrlő, szomorú malom!
 Városban bánat, falun únalom.
 Ó hogy áthevül minden vánkoss itt
 s minden pongyola lekiváncozik
 a mellről, mint virágról a szirom!
 és kéjbe kókkad minden liliom!

A kert alélt, az asszony ásított,
 szellők se borzolták a pázsitot.
 Az asszony fölött az únt óra tellt
 s eszmélet nélkül lihegett a kert,
 mivel az Isten forrón rálehelte.

A RÉGI KERT

I.

Szeretek itt olvasni, a kertben, a szőlőlugas
alatt,
ahol a könyvre apró kerek fényfoltokat vet a
nap —
mind titkos lencse fényköre titkos mikroszkóp
alatt,
amelyben titkos porszemek szálló árnyai
mozganak.

Itt csak egyszerű virágok vannak:
árvácskavirág,
petúnia, muskátli, dália és georginák,
és rózsza, rózsza! — A reggelnek még a zöld
gyep örül,
a zöld gyep és a barna lóher az ágyások
körül.

Nem tudok én már dalolni cifra mértéken,
rimen,
csak ily hanyagon, mint ez a kert dalol,
porosan, szeliden,
ahonnan az utcára semmise néz, csak a
jegenyeakác
sárga fejével; mert nagyobb szegény mint az
emeletes ház.

II.

Talán örökké lehetne verselni rólad régi kert,
vén köhögős kutadról, mely szalma közt fázva
telelt,

a tamariszkról, melynek bőre ráncos és durva
mint a vén emberé

s mégis oly virágos gyengeszép ágakat nyujt
az ég felé!

Gyerekkoromban a levelekbe szerettem harapni
mint a csikó,

Tudtam: keserű ízű az orgona, illatos zamattal
leveles a dió,

Sokszor álmodoztam diólevél-ágyrul, ott volna
délután hevélni jó!

Ott volna valami szépmellű kisleányt ölelni jó!

Este ha a kertre a hosszú ház árnyéka lassan
ráfeküszik,

sűrű nyári este a forró légben fülledt illat
uszik.

Tikkadtan a magas fának üzen akkor tükön
a kis virág:

„Te messze látsz, bátya, mondd meg, jön-e
már a holdvilág?”

III.

Ház, pince, istálló, félszer, körülöttes régi
kert.

Elül a mi házunk, emeletes, de mégis fehérre
meszelt

zöld ablakokkal ; oldalt a szomszédé, alacsony,
falusi, nádfüdeles

(hányszor kihúztam nyílnak a nádat, indián
voltam, ki nyilazva les !)

Kert mögött az udvar, a régi félszer ott áll
az udvaron

négy vályogoszlopon, benn mosókemence,
mángorló, ócska lom.

A vályogról hull a mész. Az istálló is ott van,
rég üres, törött az ablaka :

nagyapám virgonc lovai álltak a jászol előtt
valaha.

Foltos, szalmás a vályog. A gerendák közt
fecskék keringnek. Pincetorok

hüség, nagy hordók, misztikusan, jó pénz,
jó mámorok, kadarkaborok.

Szemközt nagy bálvány fakapu néz ki az
utcára, zöldrácsos, szép

S künn a ház előtt évrül-évre eszi az utcát
az akácos Séd.

SZÜRET ELŐTT

Sötétzöld színű és tömött a tő,
egy-egy vörös levéllel néha tarka;
édesen lankad, érve csüggedő,
kékes fürtjével a nemes kadarka.

Oly mézes-forró s drágán löppedő,
mint szenvedélyes szerető vad ajka; —
s várakozásban ég a hegytető,
s mosolyog a Nap, a lángtejű dajka.

Várakozásban ég a hegytető,
benn a présházban locsolják a kádat —
ó méla napfény, lankadt dajkaság!

Méla Halál, te nagy Szüretelő,
jöjj, hozd a kést, puttonnyal kösd a hátad,
és halkán nyisd a Pince ajtaját!

ŐSZI PINCÉZÉS

1-ső vers,

mely a Bor szellemének ébredését a Szőlő roncsaiból a
Feltámadáshoz hasonlítja.

A nap ocsúja most csorog ;
piros levél a venyigén ;
a présház felé megyek én ;
a nagy kulcs zajjal megforog.

Csöndes a tanya, nincs dolog.
Szunnyad a must a csömögén,
s a pince tikkadt melegén
pihennek boldog óborok.

A sárga murci buggyborog ;
ébred a must a csömögén,
mint Lélek a holt váz felett.

Ó pinceszáj, illatos kriptá !
Így leng e bús présház felett
a Feltámadás drága titka.

2-dik vers,

mely Krisztus Urunkat a Bacchus istenhez hasonlítja.

Mert Bacchus is példázza Őt,
a szabadító, szabad Úr,
ki vérét adja italul,
s e vérben kedvet és erőt.

Azért jámborul kérjük őt:
Add italodat, Bacchus úr,
melytől az ember nem busul,
s áldd máskor is e hegytetőt!

s úgy akkor is, meg máskor is,
bármust csurran föl vagy bor-íz
amint a hébért szürcsöli

nyáron, vagy őszi hamar estén
komoly tanulsággal teli
megy haza az igaz keresztény.

RÉGI FRISS REGGELEIM . . .

Régi friss reggeleim nem fogytak el egészen
még néha villan elém bús napjaim sorából
egy nap mely mint aranyos kapú, vakítva tárul
s jövők nyílt csarnokait ígérgeti nekem ;

mikor, mint gyermek előtt az almát, tartja
sorsom

a célt, és emeli, hogy ne érjem el, de lássam
s életem vonata áll veszteg unt állomáson :
egyszerre felsüt a nap, s megindul életem.

*

Ó jéggel bélelt barlang ! résed nyíl, szomorú
szív,

melyen benéz a napfény, és lánggá csurran
a jég !

Jön egy nemes tanítvány, és hozza ifju
szívét ; —

jön messze szeretetről levél, izenet ; —

jön szomorú barátom, kit vigasztalni vigasz ; —

jön Lánykó, nagy szemében hoz huncut
örömöket

— mily öröm énnekem hogy öröm vagyok én
neked,

s elindítád a lankadt órát, szívemet !

*

S most úgy peregnék azon percek és
másodpercek,
mint dobon a diadal és életem vonatja
zúg boldog völgyeken át, mert mámor gőze
hajtja
és izzó drága szivek fűtik; és fut merészen,
és kattog és kanyarog vígan, ütemre, mintha
nem is tátongana mély se balrul ott, se
jobbrul,
amelybe belezuhan talán egyszer, ha
fordul . . . .
Régi friss reggeleim nem fogytak el egészen.

REGGELI TEMPLOM

Hadd építék most egy templomot.

Napkeletre nyúl a nagyhajó,
s ha az első napfény ráragyog,
jó.

Kívül fehér, mint a tisztaság;
belül tarka, mint a képzelet,
pedig rajta semmi cifraság —
gyermeklelkű épület!

A tornya.

Tornya egy, de büszke, szép torony
s mint a kukorékoló kokas,
tolja csőrét égbe hajnalon,
s hinti a sok hangot az.

S apró házak, mint a kis csibék —
s ébredez a kicsi nép.
A toronyból úgy tolong a hang,
mint a ducból reggel a galamb.

(Egy nagy majorság a kis falu,
s már csipogva nyüzsög a napon.) —
De én most a csöndes, hűs falu
templomot rakom.

A l e c k e.

Falát oszlopokkal emelem ;
tűrjetek csak, jámbor oszlopok:
Ki a legtöbb terhet tűri lenn,
tartja leginkább a templomot.

Fenn tizenkét vén Apostolok
— bő redők és szent, komoly színek —
hirdetik, hogy nem okos dolog
bűnben halni meg.

Térdepelni intenek kemény
stációk ;
áll a szószék, magas lépcsajén ;
zengnek harsány prédikációk.

De a padsor ott köröskörül
lobogókkal szinte elröpül.
Drága zászló, máriás !
Drága ének, csengő, áriás !

S z í n e k, h a n g e k.

Mint a versem, e templom olyan :
int a lecke komolyan,
de mert minden színes-hangos itt,
ez a lecke nem busít.

Ó ezek a zengő, mély színek !
Vörös lámpák vérzenek !
Szent szoborkák, bókos angyalok
dús fején az arany főlajog.

Minden ablak tarka, szép üveg:
és ha reggel a pallón az Úr
napsugara jár, a szent ecset,
skarlát csöppen róla és azúr.

Ez a templom példázhatja még
az életet; mély értelme bús;
de ha nézed tarka, szép színét,
örömmel koszorúz.

B e t e t ő z é s.

Mélyén, ahol orgonája zeng,
a Szentlélek kék galambja leng.
(Ó Szentlélekisten, adj erőt,
segítsd meg a szegény verselőt!)

Közepén a mennyezet falát
kép borítja el:
feltámadás, mennybemenetel
zengi a Fiú diadalát.

Legmesszebb, az oltár szent csucsán
fellegek közt látható
őszfehéren ülve trónusán
Isten, a Mindenható.

S azt hiszem, hogy másról ne legyen
a Háromság neve után szó:
itt ha zárom jámbor énekem,
jó.

KORÁN ÉBREDTEM...

Korán ébredtem. Ablakom még
ki nem nyitotta a szemét,
s a Csönd nem hagyta abba a zenét,
örök zenéjét, melyet minden éjjel
elkezd és folytat, míg a durva ember
ki nem üti kezéből hegedűjét.
Egy vékony részből a falon
fény ömlik egy kis vonalon.
Alálebegnek a fogasról
ruháim mint kísértetek,
kísértetei nappali-magamnak,
a rabnak, rútnak, gondolattalannak,
amaz ügyetlen öklözőnek,
kit gyűlölök, ki majd föltámad,
s elfoglalja helyem e testben.
Ölelj, ölelj, ó ne eressz még,
ágyam, te különös vacok,
akit nem szőttelek magamnak,
mint fészket a madár,
de enyém lettél szolgaságban,
te jó, te jó, te ölelő,
meleg és messze és magányos...

REGGEL

Ottkűnn a tavasznak napja ég
Jaj, nem tudok én fölkelni még!
Lelkemben zsibbad a gyöngye vágy
bús testemet marasztja az ágy.
Bénult akarásom csak kesereg!
ó régi tavaszi reggelek!
Madárfütty, tervek, rebbenő szárny
friss kávé illata, templomárny
diákos friss ész, jó tanulás
nagy reggeli séta, elindulás
ó versek, versek víg üteme!
ó játszi munka szent öröme!
kedves várása, virágcsokor!
reggeli csók! reggeli bor!

A tavasz fénye ma oly sivár,
Miért keljek föl újra? Mi vár?
Kocsizörgés jó az ablakon
Lovak zaja rúgja homlokom —
szomszéd szobából korhol a sok
könyv, már amit sosem olvasok
beíratlan papirlevelek —
bénult akarásom csak kesereg:
Ó fáradt, szomorú reggelek!

Mit álmodhattam? íszonyuat
hogy testem ily kimerült maradt.

És mit élhettem ? rettenetet
hogy abból ily álom született
hogy szörnyű évek folyama-gyűrt
lelkemben ily sár torlasza gyült.

Köröltem fájó haza, beteg
nép — de magam már nem szenvedek
csak fekszem az ágyon lankatag,
mint egy levágott szomoru tag.
Jöhetsz már, nap, tavasz ! — a halott
tag meg sem érezi a napot
csak férgei kelnek tőle ki —
ó lelkem íszonyu férgei !

KÖNYVEK UNALMA

A mások gondolatai
mint fiatal gyönyörű lányok
jöttek egyszer eléem :
arcuknak húsa szent keménység,
szemük sötéte fény.

Igérő, idegen sereg,
friss utak fáklyáinak állván,
fiatalsága hi —
De megvénítik szemeimnek
öröklött napjai.

Egy-kettő, s minden : ismerős!
Ti nem láttok, csak emlékeztek,
öröklött, bús szemek !
Az arc ráncot vet, a haj őszül,
amint ti nézitek.

Husuk lappad, szemük borul ;
öregen állnak, körülállnak ;
és száz, és egyre több . . .
Ó jaj, hogyan találjam útam
a vén sereg között ?

SZITTÁL-E LASSU MÉRGEKET?

1919. július.

Szittál-e lassu mérgeket, illatok átkait?
jaj, rosszabb, aki kába Szók mérgéből tudva szitt
melyektől elzsibbad az ész, és megőrül a Tett —
ó kárhozott, kiben a szó először született
az ábrándokbahurkoló, álomharanghuzó,
biborszinü, tömjénzagu, trombitahangu szó.
H a z a . . . S z a b a d s á g . . . hallod ezt? ó
ember! messze fuss,
mert ellenséged aki szól, zsarnok és háborus:
mert minden édenek neve vad poklokat бүvöl
s Kasszandra átkát gúnyosan visszárul
veri föl.
H a z á n k, harsan, s már durva harc dulja
a drága tájt,
s uj tusa borzadt oka lesz, haki békét kiált.
E s z m é t neveznek — és a föld bitókkal
fölfakad;
j ö v ő t — és viszik halni már a gyöngé fiukat
népjavát — s a nép uj nyomort lát, újabb
szenvedést;
emberközösség: pompa-szó — de kerüld
mint a kést;
s z a b a d s á g: ez még csábosabb — de
vigyázz, ki ne mondd,
mert súlyosabb bilincsbe fogsz botolni majd,
bolond!

Ó, varázs van a szavakon, hogy a Teljesedés
fordítva értse mind, s legyen elátkozott vetés,
hol a konkolyt arassa az, ki a buzát veti,
s szíve melegjén ölyvtojást költsön a gerle ki.
Ember azért, ha jót akarsz, tanácsom megfogadd
és köpd ki fogaid közül a véres szavakat, —
sőt hogyha érzed, hogy a szó, ez álnok
gyűlövény,

ártatlan is, csirázni kezd lelkednek mezején,
égesd föl inkább a mezőt, és legyen kételyed
tikkadt és izzó, mint a láng száraz mező
felett.

SZALADVA FÁJÓ TALPAKON...

Én csak azt szeretném tudni, mi lesz ezután?
Annyi lángon átláboltunk, annyi vad csudán,
annyi véres kínon, kékes dekadencián
égő lábbal állunk itt az Óperencián.

Partos Óperenciának semmisége int:
rá sem érünk félni tőle; megtorpanva mind
csak a kint jajgatjuk, a bizsergő, tompa kint,
kapkodva csallános táncban égő talpaink.

Ó milyen bál birt bennünket eddig hajtani?
Olyan e homály előttünk, mint a hajnali
köd a bús kicsapongónak, kinek ajkai
kínos csókoktól sebessek, táncból sarkai.

Krisztus urunk, jőjj, jelenj meg méltóságosan,
fájó lábunk hűs kezébe fogd jóságosan,
könnyel öntözd meg helyettünk imádságosan,
ne engedd hogy elepedjünk ily halálosan!

A KÖNNYTELENEK KÖNNYEI

Szavak, ti mondatlan szavak,
meddig biztassalak?
Mit ültök rokkant ajkamon,
mint dermedt madarak?

Avagy enyémeek vagytok-é,
Vagy, rámbizott sereg,
apáktól és egy nemzettől
örökbe nyertelek?

Jaj a tábornak, melyben a
hadsereg fogva — jaj
a kasnak, melyben fájva nyüzsg
s ki nem röpül, a raj!

Szálljatok szét, gyötrő szavak!
Mit zsongtok itt nekem?
Minden füleknek szóljatok,
és minden nyelveken,

s zokogva, hajh, hogy annyi szí
hiába onta vért,
a könnytelenek könnyei
legyetek a honért!

Szemeink száraz fellegek,
s miként az aszu táj,
sívár a lelkünk, zsibbad és
nem tudja már, mi fáj.

Tél tél után, év év után,
négyszer hajtott a galy,
vakon, nagy kényszerek között
harcolt a bús magyar.

Harc harc után, nyár nyár után
ötször lehullt a lomb:
oly híven adta mindenét,
s oly ingyen, a bolond!

Ki vérünk ízét ismered,
tégy vallást, karszti kő,
s ki jól tudod jajunk szavát,
vad omszki levegő,

valljatok, magyar csillagok,
védjétek a magyart:
volt-e dalunk, vagy sóhajunk,
mely nem békét akart?

Mint aki méccsel intene,
balgán, a Nap elé,
ugy lobogtattunk álmokat
a Szeretet felé.

Szemeink száraz fellegek,
s miként az aszu táj,
sivár a lelkünk, zsibbad és
nem tudja már, mi fáj.

Ó, mécsünk nem világított :
házunk' gyújtotta fel
s gyűlölet pokla lett a hely,
hol élni, halni kell.

Szakadjatok ki, bús szavak!
Sem élet, sem halál:
egy örült nemzet eleven
megnyílt sirjában áll.

S a sirt népek veszik körül,
öröklő káröröm;
és kígyó csúsz a sir fölött,
de virág nem terem.

Kigyók közt, marva, fájva, halld,
a költő éneke
s sziszegve rokkant ajkamon,
óh népek nemzete,

egy ezredévből, nagy világ!
riadva, földadog —
Hazámnak hangja, gyenge bár,
de néma nem vagyok.

ISTEN FOGAI KÖZT

Olyan az én lelkem mint egy különös gyümölcs mely lassankint minden ízét és zamatát kiadja valamely óriásnak marcangoló fogai közt. És néha úgy tűnik föl hogy ezek i g a z i f o g a k. Amikor Erdélyben bolyogtam, havas-alji sötét városkában, és kiértem a sziklás emelkedéshez, szemben a havassal — fehér sziklák voltak, magányos fehér sziklák, egészen kívül a városon — olyan szomorú — — Semmit sem lehetett már látni ott, semmi elevent, csak ezeket a köveket, és lentebb a vörös és kopár agyagot, és fönt az égen a felhőket, amelyek alkonyra mintha lejjebb ereszkedtek volna — nehéz és darabos, töredezett fehér, masszív felhők voltak. Hidegek voltak a felhők, — minden hideg és kopár — minden o l y á s v á n y i, minden élettelen — a föld, a sziklák, és ottfenn az ég is, a tömör felhők, fehérén, mondom, beágyazva az alkony messzebb pirosába. A város, az élet, nagyon messze volt és nagyon semmi volt már, jelentéktelen kis sebe a földnek, elveszve, minden mögött. Itt magam voltam melegen eleven, hideg sziklák és hideg felhők között, kis kegyelem-résben, tornyosodó föld és sűrű ég közt. Lecsukló sűrű ég közt — mert szinte

már rám estek a felhők. Ó, milyen csöpp kis reszkető élet voltam a végtelenben! És rám csuklott a sűrű, hideg ég. Közelebb jött darabos, fehér felhőivel mint óriási fehér fogakkal, az alkony piros foghusából. Ó borzalom! lenn a fehér sziklák is nagy fogak voltak, a vörhenyes föld puha foghusában. Egy óriásnak idomtalan, tördelt fogain jártam én! Ó borzalom! a szikla emelkedett, és a felhő jött lefelé. Csöpp meleg élet, két nagy hideg fogsor között álltam. Puhán a kemény sziklán. És jött a felhő, jött az alkonypir. A fehér fogak közeledtek! A piros foghus mozgott! Csöpp kis meleg husfalat, reszkettem.

Ó boldog nagy fogak, ki fogai vagytok, — akik közt örökké vergődik a keserves Élet? Ide-oda lökődünk, apró falatok, az iszonyu Szájban, míg elporladunk a piros foghus közt. Mi ez a nagy Közöny, az Élettelen, aki az Életet rágja? Ó borzasztó Shiva! vagy élet vagy te is, vad és meleg élet; s csak fogaid hidegek, óriás Órölő? Engem a fogak hidegsége kísért; és megdöbbenek magunkon, vakmerők, kik e vak fogakból házakat faragunk magunknak.

CSAK A DALRA

I.

Egyenes úton mentem én —
ti kitértetek jobbra-balra.

Ti szavakra figyeltetek
én csak a dalra, csak a dalra.

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

Némulj meg, pajtás, ne kiálts
és vedd a sírást hasztalannak:

aki hallotta ezt a dalt,
a szíve süketült meg annak

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

II.

Gondolj a zengő tengerekre!
gondolj a Sorsok iszonyu
muzsikájára, szent ereklye
csókjára, titkos alkonyu
szigetekre, bús-badar

ópiumokra, meztelenbe
fulásra, mulás, indulás
csengetyűjére, esztelenre,
vad valóságra, mely varázs . . .

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

III.

Ti szavakra figyeltetek :
s szomorú a szavak hatalma :
nem hallatszik át a dal.

De hát jobb volt-e énnekem
menni nem nézve jobbra-balra
a hang után mely örületbe csal?

bitók alatt, ágyuzugásban,
vakok módjára, millió
csapdák közt, béna megszokásban
s hipnotizálva kábuló
fővel menni, bús ital

rabja módjára, csak a dalra
figyelve menni, különös
züllésben, semmi mást se hallva
és minden célra közönyös . . .

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

IV.

Némulj meg, pajtás, ne kiáltás,
és vedd a sírást hasztalannak :

aki hallotta ezt a dalt,
a szíve süketült meg annak —

Szörnyű dal! Szörnyű dal!

CSILLAGOKIG!

Ó, szomorú téli sötét, te szennyes fekete
bársony!

Örülök annak a kis résznek a függönyömon,
mert rajta a végtelen Terek mélyébe látni,
csillagokig!

A szomszéd szobákból az Élet örök ritmusa,
alvó

kedves életek lélekezése, — ó, ti
meleg Erők titkos munkája, kik jöttök az Idő
fenéktelen mélyeiből!

Élet vagyok én is, meleg erő, — gyűlöljön aki
rossz!

Magyar korok mélyeiből, nagyapákon,
apákon át

ideértem ahol kilátok a csillagokig,
csillagokig!

Gyűlöljön aki rossz! S szeressen a jó! Mert
nem nézek én mást ezután

csak testvér tüzek lobogását, nem hallok én
mást ezután,

csak testvér életek ritmusát tér meg idő
fenéktelen mélyeiből!

Aludj, barátom! s építsd erőidet a jövőnek!
Aludj, testvér! ó, bár mind testvérek, emberek,
lelkek,
kéz kézben, erőt erő táplálva, mint áram
áramot,
törnénk föl csillagokig!

TARTALOM

Előszó	5
Bilincs ez a bánat	7
Szekszárd, 1915 nyarán	8
Szálló nap után	10
Éji ut	12
Háborus anthológiák	15
Strófák egy templomhoz	17
Egy filozófus halálára	19
Kakasviadal	26
Detektivhistória	28
Szent Mihály	30
Bénára mint a megfagyott tag	33
A jószág dala. 1—5	35
Uj esztendő	40
Fortissimo	41
Zsoltár gyermekhangra	44
Zsoltár férfihangra	46
Az óriások költögetése	48
Emlékezés	51
Egy perc, egy pille	52
Szerelmes vers	54
Énekek éneke	55
Dal, prózában	57
Két nyári vers. 1—2	59
A régi kert. 1—3	61

Szüret előtt	64
Őszi pincézés. 1—2	65
Régi friss reggeleim	67
Reggeli templom	69
Korán ébredtem	72
Reggel	73
Könyvek unalma	75
Szittál-e lassu mérgeket?	76
Szaladva fájó talpakon	78
A könnytelenek könnyei	79
Isten fogai közt	82
Csak a dalra	84
Csillagokig!	86

PH
3213
B14N8

Babits, Mihály
Nyugtalanság völgye

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
